

Boîte-en-Valise / Kutija u kovčegu

Kada je sredinom tridesetih godina prošloga stoljeća Marcel Duchamp izradio *Boîte-en-Valise* (Kutija u kovčegu), kultno djelo u obliku kožnog kovčega u koji je smjestio minijature replike i fotografije svojih dotadašnjih radova, jednim je umjetničkim radom objedinio svoj cjelokupni opus, a lako prenosiv kovčeg poprimio je ulogu svojevrsne autorove putujuće retrospektive. Mobilnost umjetničkih djela i mogućnosti predstavljanja umjetnika u suvremenom društvu, začeti tim Duchampovim radom, ideje su koje se problematiziraju skupnom izložbom *Boîte-en-Valise (Kutija u kovčegu)*. Izložbu je osmislio Francuski institut iz Pariza, a zamišljena je kao putujuća izložba koja predstavlja francusku *emerging* likovnu scenu, mlade umjetnike školovane na različitim francuskim umjetničkim školama. Odabrano je petnaest radova, a svi su umjetnici imali zajednički projektni zadatak: koncipirati i realizirati djelo koje će se referirati na Duchampov *Boîte-en-Valise*.

Umjetnici predstavljeni na ovoj izložbi izražavaju se u različitim medijima pa je zanimljivo pratiti kako se svaki od njih prilagodio zadanim okvirima drvenog kovčega u koji je morao *smjestiti* svoj rad, bilo da je riječ o slici, instalaciji, video- ili audioradu ili pak performansu. Jednostavni drveni kovčezi podsjećaju na ambalažu koja služi za prijenos umjetnina, ali mogu poslužiti i za transport bilo koje druge *neumjetničke* robe. Da bi se i u samome likovnom postavu sačuvala ishodišna ideja mobilnosti umjetničkih radova, pri izlaganju se uz rad postavlja i kovčeg, neestetizirani i utilitarni predmet koji, na još jednoj razini, upućuje na vezu s Duchampovim konceptom. I u njegovoj *Kutiji u kovčegu* kožna torba postala je dio rada, čime je anulirao, ne prvi put, strogo definiranu granicu između umjetničkog i *neumjetničkog* predmeta (dovoljno je prisjetiti se njegove *Fontane* iz 1917.).

Drveni kovčeg na ovoj izložbi dobiva i jednu novu dimenziju. Dok ga autori pojedinih radova poimaju kao dio izložbene kulise i naznaku projektnog zadatka te percipiraju jedino njegovu uporabnu ulogu, neki su umjetnici kovčeg zamislili kao nedjeljivi dio rada. Ideja spajanja ambalaže i umjetnine poprimila je i radikalniji pristup u primjeru kada je rastavljeni transportni kovčeg, zajedno s tekstualnim uputama o njegovu rastavljanju te ponovnom sastavljanju za nastavak putujuće izložbe, i sam postao umjetnički rad.

Materijaliziranje ideje putujuće izložbe i višestrukog izlaganja istih predmeta vidljivo je u konceptu pojedinih radova. Zamišljeni su tako da se za svako prikazivanje nadograđuju novim elementima, opetovanim izlaganjem evoluiraju, postaju *works in progress*, a kada se izložba privede kraju, rad će se razlikovati od inicijalnog izgleda i u njemu će se se moći iščitati njegova *izložbena povijest*.

Neki autori pozivaju na interakciju s radom, ali ne promatrača, što bi se moglo očekivati, već postavljaju izložbu. U tu su svrhu umjetnici u neke od kovčega *spakirali* materijal koji treba

upotrijebiti pri postavljanju rada pa tako u kovčegu nailazimo na pigment u koji muzejski tehničar treba umočiti prste i ostaviti otiske na radu, sprej kojim se mora ponoviti autorova umjetnička akcija ili pak scenarij s jasnim uputama umjetnika za izvođenje performansa. Na ovakav način netko drugi dovršava kreativni čin koji je umjetnik započeo, što podsjeća na Duchampovu zamisao interakcije promatrača s njegovom *Kutijom u kovčegu*.

Ova izložba, nastala prema unaprijed određenom konceptu, predstavlja veći broj autora i skup je različitih likovnih poetika, što ju čini kompleksnom i slojevitom pa njezino iščitavanje podastire višeslojnu interpretaciju. Bez obzira na to, zajednički nazivnik koji je postavljen kao njezino ishodište prepoznaje se u različitim segmentima, ali i u izložbi kao cjelini.

Vilma Bartolić